

”PRATA MED OSS, *inte om oss*”

I slutet av maj väckte **Zeliha Dagli** vad som kom att bli sommarens både längsta och mest infekterade debatt. I Aftonbladet beskrev hon hur en fundamentalistisk religionstolkning vunnit mark i Stockholmsförorten Husby och hur fördömande män försöker kontrollera hur kvinnor lever sina liv. Genom Banar Sabet svarade nätverket StreetGäris att kvinnoförtryck inte är ett fenomen isolerat till landets förorter och att perspektivet måste vidgas. Amnesty Press sammanförde dem till ett samtal.

TEXT: IVAR ANDERSEN FOTO: CHRISTOFFER HJALMARSSON

OENSE FAST ÖVERENS.
Banar Sabet och Zeliha
Dagli i samtal.



**BANAR SABET**

Aktiv i Street-Gäris, ett kvinnonätverk som vill "ge kraft till varandra genom systemskap, inspiration och kompetensutbyte". Arbetar som mångfaldskonsult.

Zeliha Dagli, du har sagt att din generations feminister formats av erfarenheten att fly från patriarkalt förtryck. Banar Sabet, du har sagt att din generation känner ett annat ägandeskap än era äldre systrar. Men ni identifierar samma problem. Hur ska ni mötas för att bekämpa problemen?

Zeliha Dagli: Jag var vänsteraktivist i Turkiet och satt i fängelse eftersom mina åsikter var förbjudna. Men vid sidan av det politiska förtrycket fanns också ett kvinnoförtryck, även inom arbetarklassen. Våra manliga kamrater förtryckte sina fruar och systrar och barn. Vi kvinnor började diskutera det, att vi måste ta oss ut ur mannens skugga. För annars förföljer den skuggan dig hela livet. Jag har redan flytt en gång och vet att om vi inte har vår privata frihet



Debatten

MED ARTIKELN "Jag kan inte längre vara mig själv här" inledde Zeliha Dagli i Aftonbladet den 29 maj debatten om fundamentalism och kvinnoförtryck i Husby.

Några dagar senare påpekade Nätverket StreetGäris att kvinnoförtryck inte är isolerat till landets miljonprogramsområden och efterlyste ett vidgat perspektiv.

Inom Vänsterpartiet orsakade debatten intern splittring. Zeliha Dagli fick stöd av bland andra riksdagsledamoten Amineh Kakabaveh, medan delar av partistyrelsen i en gemensam artikel varnade för att peka ut "förorten och en enskild religion". Borgerliga ledarsidor som Svenska Dagbladets gjorde snabbt partipolitik av frågan och slog fast att "Vänsterpartiet sviker förortskvinnorna".

Debattörer som sociologen Manijeh Mehdiyar, aktiv i miljöpartiet, och socionomen Maimuna Abdullahi från Muslimska Mänskliga Rättighetskommittén varnade för att stereotypa föreställningar riskerar att cementera rasism och strukturell diskriminering. Samtidigt har Jan Guillou med flera hävdade att just rädslan för att uppfattas som rasistisk har lett till en "förnekelseinje" som skymmer bland annat hedersproblematiken.

så kan vi inte heller kämpa mot det strukturella förtrycket. Så feminismen är viktig för mig. Den handlar om mitt liv, om mina rättigheter, om att andas.

Banar Sabet: Vår generation, de som kämpar med mig, har inte samma erfarenheter som du. Vi har inte torterats för att vi har stått på ett torg och talat. Vi får stå på torg. Er kamp, och även den som fördes av 70-talets svenska kvinnor, har gjort att vi får det. Det är jätteviktigt att din generation får tala. Men jag tror att min generations invandrantjejer, om jag jämför med min mamma, känner att vi äger Sverige på ett annat sätt. Jag tror att du kan koppla dina erfarenheter till islamiskt förtryck på ett sätt som jag inte kan. Jag är kurd och fick inte simma eller gå på disco när jag var liten. Jag gjorde revolt mot min pappa och nu får mina småsystrar göra de sakerna, men för mig har det inte handlat om liv och död. Jag tror att det finns en generationsskillnad. Vi vill säga att den här frågan är större och mer komplicerad.

Även om patriarkala strukturer finns överallt kan de väl ta sig lokala uttryck. Hur ser det ut i Husby?

Zeliha: När jag skilde mig för 25 år sedan var jag fri. Det var jag som bestämde, inte andra. Jag har bott i många förorter och det är stor skillnad mellan dem. Hökarängen var fattigt och det fanns alkoholproblem men där fanns ingen som klandrade mitt privatliv. Men det gör man i Husby. Jag tror inte att det är en generationsfråga eller en konflikt mellan gamla och unga.

Banar: Inte en konflikt, men man har levt olika liv. Du kopplar det här till sekularism.

Zeliha: Ja, för att det är en viktig fråga för mig. När människor flyr söker de sig till sina egna och stöder varandra. Det är bra. Men det finns också en risk att man tar med sig kontrollerande strukturer. I Husby finns

**ZELIHA DAGLI**

Feminist och aktivist bosatt i Husby. Ordförande i kvinnoföreningen Kibele. Tidigare aktiv inom Vänsterpartiet, bland annat som ledamot i Rinkeby-Kistas socialnämnd.

över 100 olika nationaliteter. Vi har olika kulturer men vi måste vara överens om vilka värderingar som ska gälla. När det gäller kultur är min preferens en framåtsträvande kultur. Och just nu har vi en destruktiv utveckling som måste brytas.

Banar: Men ingen debattartikel har kommit med en lösning. Alla bara pratar om problemet och problemet känner vi redan till. Jag tycker om din artikel för att den startade diskussionen men jag tycker inte om att så många tar tillfället i akt att driva sina egna agendor. Alla bara pratar om hedersproblematiken, men ingen nämner de andra problem du tog upp. Som att det inte finns några offentliga utrymmen för kvinnor.

Zeliha: Exakt. Det är små, små öar där man kämpar med sitt eget.

Banar: Och då blir vissa saker tydligare, som männens dominans i centrum. Det går att lösa, men det blir svårt när man ska diskutera heder och klass och Islamiska staten samtidigt. För heder handlar om kollektivet som belönar mannen när han kontrollerar kvinnan. Det glöms lätt bort om man börjar blanda in extremism.

Zeliha: Men extremism får näring av andra strukturella förtryck.

Banar: Jag vet, extremismen har blivit värre. Vi lever i en mer polariserad värld, extremismen får näring av rasismen. Men hur ska vi förebygga det? Alla pratar om problemet men ingen pratar om lösningen.

Så vad är då lösningen? Vilka är utmaningarna och hur ska kvinnors rättigheter garanteras?

Banar: Zeliha tog upp flera viktiga punkter i sin artikel men fick ingen uppmärksamhet för frågorna om bostäder eller tillgänglighet. Det är saker man kan lösa. Vilka gator är mörka på kvällen? Varför har vi inga kvinnoföreningar? Alla lyssnar på de arga

liberala skribenterna men lösningarna måste komma härifrån.

Zeliha: Men förnekelse är också ett problem, när man sopar saker under mattan. Som när Lasermannen härjade och Birgit Friggebo åkte till Rinkeby för att sjunga *We shall overcome*.

Banar: Eller när debattprogram bjuder in gäster som säger att hedersproblem inte finns. Det är som att säga att hbtq-personer inte diskrimineras. Varför har vi ingen forskning om hedersproblematik till exempel? Vi har bara åsikter, ingen nationell satsning på problemet.

Zeliha: Samtidigt vet jag av mina egna erfarenheter att min frihet begränsas, jag kan inte använda mina rättigheter här på samma sätt som i andra områden. Och efter artikeln blev det ännu värre för nu känner alla igen mig när jag går ut. Jag har fått kritik från vänster och blivit kallat islamofob som gynnar Sverigedemokraterna.

Banar: Sverigedemokraterna är inte relevanta för mig i den här diskussionen, jag tänker göra det som är rätt för mig oavsett om någon idiot röstar på dem. Men många som pratar om hedersproblematik är islamofober, trots att vi vet att ortodoxa tjejer har exakt samma problem.

Zeliha: Unga tjejer och äldre feminister måste diskutera ihop sig och hitta en väg framåt.

Banar: Imamerna kanske måste prata med papporna, någon annan kanske måste prata med mammorna. Jag tror inte att det finns en lösning, jag tror att det finns många, men alla måste ta sitt ansvar. Och vi behöver gemensam kunskap, i dag har vi bara olika grupper som driver sina egna agendor.

Zeliha: Det är inget som löser problemen. Prata inte om oss...

Zeliha & Banar: ...prata med oss!

Zeliha: Till slut är vi överens.

Banar: Skriv det. IIII